

مکتبہ عالیہ

۱۸ نجی سنہ

۱۵ جمادی اولی ۱۳۱۵

جزء، عدد : ۷۰

گریدك احوال عمومیه و تاریخیه سی

[مابعد عن جزؤ ٦٧]

اؤ مثللو قرانك قسم اعظمی گریدك تاریخ قحنده بر موقع ممتاز اخذ ایله بیوک شهرت قزاقش اولان سردار گرید حسین پاشانك عهد سنه تمليك ایدلمش ایدی. (١) مشارالیه حضرتلرینك كندی خط دستبیله یازلمش اولوب ١٠٦٩ س. سنی ربیع - الآخرینك اونی تاریخیه مورخ اولان و بر قطعه صورتی نزدیده محفوظ بولان وصیتنامه سنده (٢) قرای مذکورده نك خرستیان اولان اهلایسی حقنده بعض فقرات مندرجدرکه. شایان دقته مخصوصه اولسی و بحمزه تعاقی بولنسی حسبیله عیناً شورایه درج اولنور.

مشارالیه حضرتلری تملیکات مذکورده نه صورتله نائل اولدیغنی نقل و حکایه ایستکدن و دیگر بعض افادات و تنبیهاتدن صکره اولادینه خطاباً دیورکه :

« ذکر اولان اهای قرایه امر ایلدیگم خصوصاتی دخی کمال افتخار ایله گوردرلر »
 « و بؤ فقیر دخی کندولرینه بر گونه اذواجفا ایتمدیگم کبی طرف آخردن دخی برگونه »
 « مداخله و تهدید و تادیب و غصب مال و هدف عرض، یعنی مل و جان و عرض و ناموس »
 « وجیبتلرینی محافظه ایدر و ایستدیرر ایدم . سز لر دخی بر منوال مشروح اهای »
 « مومی الیهمی اول وجهله حسن محافظه و حمایه ایدوب التزام زمانلرنده آخر قریه دن، »
 « یعنی کندو قرالرمك خارجنده اولان قرا اهلایسنه الزام ایستدیر میوب ینه کندولرینه »

(١) الآن تجارت و نافع نظارت جلیله سی مأمورلردن اولان پرتو بگزاده حسنی بك ، مشارالیه سردار گرید حسین پاشا مرحومك فروغندندر .

(٢) اشبو وصیتنامه اهمیت مندرجاتی جهتیله ایلروده عیناً نشر اولنه جقدر .

« حاله والزام ایډیکز واهالی قرادن تحصیل اولنه حق ویرکو و سارنه حقنده خدمتگرده
 « استخدام ایده جک اولدیفکز خدای یسه اهالی مومی الهمک کندولرندن استخدام
 « ایډیکز. ایشته اولاد کبارم واولاد اولاد اولادم نسلا بعد نسل قرنا بعد قرن
 « سزلره بؤ وجهله امر ووصیت وشرط ایدرمکه، بن حیاته اولدقجه ذکر اولسان
 « اعشار شرعیه ناک حین تحصیلنده کندولرندن هیچ برفردی اینجتدیرمدیگم جهتهله
 « سزلر دخی برمنوال محور شرط وامر مه اطاعت و انقیاد ایدوب دایما خوشنودیلربی
 « استحصال ایده سز . »

وصیتنامه ناک دیگر برفقره سنده دخی « مع ملقات حانیه سنجاغنده بر ورسخوده
 « بر و قندیده برکه، جمعاً اوچ عدد ایتم و احتیاجات صندوقلری یایدم. و بهر سنه مال
 « اعشار و حاصلات طابودن یعنی اهالی قرایه و ققم طرفدن ویریلان اراضی سند اتندن
 « آلنه حق خرجدن هر نه مقدار مراد و امر ایدرایسم وضع ایدوب، اهالی قرانک
 « اختیار مجلسی اعضا لرندن برفردی رئیس و درت نفری اعضا نصب اولنه رق، فخری
 « خدمت ایدر ایدی . سزلر دخی بؤ وجهله اجرا ایډیکز . و صندوقلرده اولان
 « آنچه ناک بهر کیسه سنی، یعنی بهر بش یوز غروش ماهیانه اوتوز بر آنچه فائض ایله
 « اهالی مومی الهمه لزومی تقدیرنده بری برینه کفیل ایله ارباح و استریاح ایډیکز .
 « مذکور صندوقلرک سبب احدائی: اهالیدن بیکس و بیویه، یعنی آنا سز و بابا سز و اقرب
 « اقربا سز یتیم قالمش اولان ذکور وانات اولانلرک نفقه یومیه و بهاء البسه و گلین
 « اوله جققلرک جهازینه صرف اوله وینه شوبله شرط و وصیت ایلدمکه : مذکور
 « صندوقلرک آتی ایده بر کره محاسبه لری کوریلوب اعضا لریله ریسنی تبدیل و تجدید
 « ایډیکز . « دیوتنیه ایلمشدر .

مشار الیهک شو وصیتلری حسیات انسانیتکاریسنی و علی الخصوص عهده سینه
 تملیک اولان قرا اهالیسی حقنده کی افکار مروّتکارانه سنی اثبات ایدیور . ایشته
 تملیکات اعتبار اولنان قرا اهالیسنه، بؤ درجه حمایه ایلمکله برابر، صنوف سارنه به
 عاقله قراده دخی تعدیات عدم وقوعنه دقت اولمسی و بالاده بیان اولدنی وجهله
 اهالینک حقوق تصرفیه وارثیه لرینک محافظه و تأمین ایلمش اولمسی و برده ۱۵

نومرولی فقرده بیان اولنه جنی اوزره رسوم صرفیه و دیوانیه نامیه معروف اولوب
ممالك محروسه سارمه تحصیل ایدلمکده بولنش اولان بر جوق رسوم و تکلیفک
تسویه سندن گرید اهلایسنگ تا اول زماندنبرو معاف طوقلسی ماده لری آنفاً بیان
اولدینگی وجهله اهلاینگ امور زراعیه لرینه دوامیه امرزراعتک یگی باشدن ترقی
و توسعه بادی اولمشدر .

قحدن اوتوز ایکی سنه قدر بر مدت صکره، یعنی بیک یدبوز سنه میلادیه سنده
گریدی کشت و کذار ایتمش اولان فرانسز سیاح طورنه فور (۱) سیاحات واقعه سنه
دار تألیف و نشر ایتمش اولدینگی اثرده اول زمان گریده حاصل اولان ذخایر،
احتیاجات محلیه مقتضی اولان مقداردن زیاده بولنش اولدینگی و شراب محصولی
دخی کثرت اوزره اولمقله برابر مقدار کلی زیتون یاغی و حریر و بال خارجه اخراج
ایدلمکده بولنش ایدوکنی و بیک آلتی یوز طقسان طقوز سنه میلادیه سنده
جزیره ده اوچ یوز بیک مسططه (۲) زیتون یاغی حاصل اوله رق بوندن ایکی یوز بیک
قدری حانیسه و رسمو و قندیه و یراپترده فرانسز تجار طرفندن اشترا اولدینگی
ذکر و بیان ایدبور .

طورنه فوردن صکره گریده اجرای سیاحت ایتمش اولان ساواری Savary
و اولیویه Olivier بوقوق Pocoque و سائر بر جوق سیاحلر دخی محصولات محلیه دن
بحث ایتدکلری صرمده هر وقت مقدار کلی محصولات محلیه ننگ خارجه اخراج
اولمقله بولنش اولدینگی بیان ایدبورلر .

۱۸۰۱ سنه میلادیه سنده قندیه ده ایکی یوز بیک مسططه و حانیه ده دخی اوچ یوز
بیک مسططه شراب حاصل اولمشدر . اقائاده باغلر اول درجه ترقی ایتمش
ایدی که ، بیک سکر یوز اون یدی سنه میلادیه سنده گریده بولنش اولان زیتون
Sieber نام آلمان سیاحک افاده سنه کوره اولوقت گریده اوزوم چیوقلرینک

(۱) Pitton de Tournefort. Relation d'un voyage du Levant. Vol. 2.

(۲) زیتون یاغی ايله شراب ایچون گریده حالا قولانیلان بر اولچونک اسمیدر. بر مسططه
حانیه ده طقوز و قندیه ايله سائر برلرده یاکنز سکر عتیق قیه اعتبار اولمقله در.
Μίστρον

اجناس مختلفه سی آلتشه بالغ اوله رق بونلردن اوتوزیدینسک اسملری سیاح مومی الیه طرفندن تألیف و نشر اولان اثرده (۱) ذکر و تعداد ایدلمشدر .

ایشته معلومات مشروحه اهالی جزیره نك هر وقت امور زراعیه لرله اشتغاله دوام ایتمش اولدقلرینی اثبات ایتمکده در . آنجق بیسک سکر یوز یگر می سنه میلادیه سندن صکره آده صره اسباب خصوصیه تحلیه دن ناشی احوال زراعیه ده بعضاً آنارتنی کورلمکده بولنمش ایسه ده من القدیم کرید جزیره سنجه منبع ثروت زیتون اشجاری ایدی .

بؤ اشجارک الگ کوزللی سکر اون و بعضاً اون بش مترو ارتفاعده اولوب قطرلری ایسه اوج مترو راده سنده یعنی ایکی کشینک قولرله آنجق احاطه ایده . بیله جگی درجه ده در . مع مافیه و ندیک زمانندن قالمه بر چوق زیتون اشجاری موجوددرکه ، بونلرک کرک ارتفاعی و کرک قطرلری مقدار مذکوردن زیاده در .

بوندن بر قاج سنه اول اعشار رسومنک امر استیفاسنجه اجرا قلنان تعدیلات صره سنده رسوم مذکوره اشجار اوزرینه تقسیم اولنسیله جزیره ده موجود بولنان زیتون اشجاری تعداد اولنمش و اشجار موجوده نك عددی بونندن مقدم ترتیب و اعلان اولنان بر قطعه جدولده گوسترلمشدر .

جدول مذکور مندرجاتجه بهر سنجاقده موجود اشجارک عددی
بر وجه آتیدر :

سنجاقلرک اسملری	عدد اشجار
حایه سنجاغی	۱,۱۴۳,۲۷۰
اسفاکیه سنجاغی	۶۲۱,۵۸۷
رسوم سنجاغی	۹۱۳,۷۸۰
قندیه سنجاغی	۱,۸۳۸,۶۷۵
لاشید سنجاغی	۱,۳۰۹,۸۹۲
یکون عمومی	۵,۸۲۷,۲۰۴

بالاده کی جدولدن آکلاشلدیغی اوزره جزیره ده آلتی ملیونه قریب زیتون اشجاری موجود بولنمش اولوب آنجق برمدت صکره یگیدن اجرا اولنان تحریرده

رسمو سنجاغندہ ہر ملیون قرق بیٹک یوزسکسان عدد اشجار بولنمش اولدیغندن شو حالده مذکور سنجاقده فضلہ ظہور ایدن یوز یگر می آتی بیٹک درتسوز عدد اشجار بالادہ ذکر اولنان یكون عمومی یه علاوہ اولندقدہ جزیرہدہ موجود بولنمش اولان زیتون اشجارینشک مجموع مقداری بش ملیون طقوز یوز اللی اوج بیٹک الی یوز درت عددہ بالغ اولور . شو قدرکہ مقدار مذکور اشجار یالکڑ رسومہ تابع اولان اشجار اولوب ہنوز محصول ویرمگہ باشلاماش اولان فدانلر تحریر واقعده داخل دکلدر .

بر زیتون اغاجنک تمامیلہ محصول ویرہ بیلہ جک کالہ وارمی اون بش سنہدن عبارت ودها زیادہ بر مدت مبرورینہ توقف ایدر . محصولک جنس ونوعنہ گورہ زیتون اشجاری برقچ نوع اولوب زیتون دانہلری قالین اولانلری $Xon\sigma\lambda\eta\epsilon\varsigma$ یعنی قالین زیتون و زیتون دانہلری اینجہ اولانلرہ $\Delta\iota\alpha\sigma\lambda\eta\epsilon\varsigma$ یعنی اینجہ زیتون و محصولی اورتہ حالده بولانلرہ دخی $\tau\sigma\sigma\upsilon\nu\alpha\tau\epsilon\varsigma$ (جونانس) تعبیر اولنور . بؤ اوج نوع زیتون اغاجلری محصولدن زیتون یاغی حاصل اولوب آنجق صولک ایکی نوع اشجارک زیتون دانہلرندن حاصل اولان زیت دہا برکتلیدر . برده $M\eta\lambda\epsilon\lambda\eta\epsilon\varsigma$ یعنی الما زیتونی وارددرکہ زیتون دانہلری کوچک المارہ مشابہ اولہرق بونلر زیت محصولی ایچون تعصیر اولنیموب علی الاکثر نیمک اوزرہ طوزلی صوایچندہ محافظہ اولنقدہدر . گریدده زیتون محصولی بر سنہ فیضلی و برسنہ فیضسنر اولوب بعض سنہلری دہ اورتہدر . بؤ بولدهکی فرق و تفاوتک آکلاشلسنہ مدار اولمق اوزرہ زیتون اعشارینشک یدی سنہلگنی حاوی اولان بر جدول آتی درج اولنور .

صورت جدول :

زیتون اعشاری (غروش اعتباریلہ)	سنہ مالیه
۴۳۰,۳۴۶,۳۳	۱۲۹۵
۶,۶۵۸,۷۹۷,۳۰	۱۲۹۶
۱۸۳,۵۷۹,۲۰	۱۲۹۷
۸,۳۹۵,۲۵۷,۳۰	۱۲۹۸
۸۴۹,۲۵۲,۳۲	۱۲۹۹
۸,۶۰۸,۳۹۱,۲۰	۱۳۰۰
۶۵۳,۶۵۹,۰۵	۱۳۰۱

برده علی روایت هر یارم عصرده بر دفعه زیتون محصولی فوق العاده فیض و برکتیدر . بوندن بر قاچ سنه اول زیتون محصولنده اویله بر فیض و برکت وار ایدی که اهالیدن اگ مسن اولانلرک افادانه کوره الی سنه دبرو منلی گورلماش ایدی . جزیره نك ایکنهی درجه ده اولان محصولاتی ایسه پورتقال . مانده رین ، لیمون ، پلاموط ، خرنوب ، اوزوم ، بادم ، کستانه ، پاموق و سائر اؤلوب مقدار کلیسی خارجه ده اخراج اولنور .

زراعتله مألوف اولانلرک عدیدینه کلنجه : بیک سکر یوز سکسان بر سنه سنده اجرا اولان تحریر نفوسده زراع طائفه سنک مجموع مقداری قرق بیک ید یوز طقسان بش نفوسدن عبارت اولدینی تحقق ایدرک بونلره یدی بیک درت یوزالتش طقوز نفردن عبارت اولان چوبانلر و برده عمله صره سنه قونیلان آتی بیک درت یوز یتمش بش نفوسک امور زراعیه ایله اشتغال ایدن نصفی ضم اولدینی حالده زراع طائفه سنک مجموع مقداری الی بر بیک بوقدر نفره بالغ اولمقده در .

جزیره نك نفوس ذکوری آنفاً بیان اولدینی وجهله یوز قرق بیک یوز اوتوز بش نفردن عبارت بولمسنه نظراً زراعتله اشتغال ایدنلرک عددی نفوس ذکورک ثلث مقداری نسبتنده در . شوراسی دخی شایان دقتدرکه ، زراع طائفه سنه منسوب اولانلرک همان کافه سی اصحاب املاکدن اوله زق گریده کنسیدی اقامته مخصوص بر خانیه و آز چوق ایراد ویر بر مقدار املاکه مالک اولمیان کوبلی پک نادر بولنور .

اهالی جزیره نك قوللاندقلری آلات وادوات زراعیه ایسه قدیمدن برو استعمال اولنه گلان آلات وادوات اوله زق امور زراعیه نك تسهیلنه مدار اولان بونجه نوایجاد آلات وادوات گریدجه همان بالکلیه مجهولدر .

شورای دولت ملکیه دائره سی اعضاسندن

آندریا قوپایی

[مابعدی نسخه تانیده]

